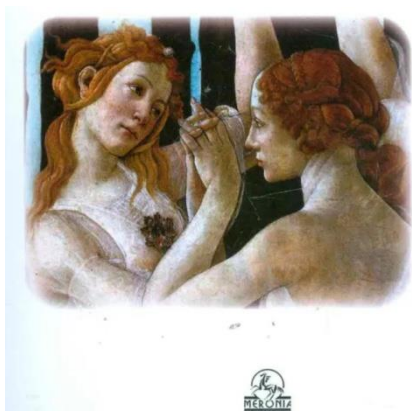

**Elisabeta Lăsconi: Cărți pereche în literatura română și universală,
Editura Meronia, București, 2016, 387 p.**

Dumitru MIHĂILESCU

Colegiul particular „Vasile Goldiș” Arad

Cărți pereche
în literatura română
și universală

Elisabeta Lăsconi (1957-2016), eseist și critic literar, a fost o cunoscătoare excelentă a literaturii române și universale. A publicat cronici, eseuri și comentarii în revista *Caiete critice* și a colaborat la *Adevărul literar și artistic*, *Viața românească* și *România literară*, inițiind serii care au fost mult apreciate de cititori. „A trăit în literatură și pentru literatură: cu efervescență și pasiune nesfârșită.” (Denisa Comănescu). A publicat studii introductive, prefețe, postfețe la scrieri importante din literatura română și universală. Într-un interviu acordat lui Stelian Țurlea, autoarea a afirmat cu modestie : „Cred că sunt doar un pasionat cititor, de aici vine și impresia (pură impresie!) că știu tot ce se întâmplă pe piața editorială în zona traducerilor.” (Ziarul de duminică, 2011).

A fost doctor în litere la Universitatea din București cu o teză despre scriitorul și eseistul bănățean Sorin Titel, care a fost publicată în două cărți: *Oglinda lucioasă, oglinda aburită* (Ed. Amarcord, 2000) și *Sorin Titel. Ciclul bănățean* (Ed. Univers,

2000). În anul 2016, cu câteva luni înainte ca „Doamna nepereche a eseisticii literare” (Marius Chivu) să părăsească această lume, la Editura Meronia i-a apărut volumul *Cărți pereche în literatura română și universală*, o culegere de 40 de eseuri comparatiste. Referitor la geneza acestei cărți, autoarea însăși mărturisește în studiul *Fantezii comparatiste*, aflat la finalul cărții : „Cartea de față s-a născut dintr-o mare iubire față de literatura română și din pasiunea constantă pentru literatura universală și literatura contemporană. Citind și recitind, am descoperit dialogul cărților care, scrise în culturi și epoci diferite, intrau în rezonanțe neobișnuite, inexplicabile, într-un proces complet diferit față de comparatismul clasic.” (p.377)

Cele 40 de eseuri sunt grupate pe secole și perioade literare, scopul lor fiind de a evidenția originalitatea și frumusețea literaturii române. Cartea este structurată în patru mari secțiuni și urmărește evoluția prozei de-a lungul timpului.

Partea întâi, intitulată *Întemeieri și capodopere*, cuprinde opt eseuri referitoare la nuvela românească apărută către mijlocul secolului al XIX lea, autoarea descoperind asemănări între mecanismele nuvelei fantastice eminesciene (*Sărmanul Dionis* și *Avatarii faraonului Tla*) și *Toate focurile, focul și Noaptea cu fața spre cer* de Julio Cortazar, sau între *Două loturi* de I.L.Caragiale și *Dama de pică* de A.S.Puşkin. Destine paralele descoperă autoarea analizând nuvela *Moara cu noroc* de Ioan Slavici și romanul *Casa blestemată (La Barraca)* al scriitorului spaniol Vicente Blasco Ibanez. La fel, romanul lui Ioan Slavici, *Mara* este comparat cu apreciatul roman indian *Devadas* de Saratchandra Chattopadhyay, scriitor contemporan și rival al lui Rabindranath Tagore.

Partea a doua a cărții cuprinde zece eseuri care urmăresc aventurile prozei scurte în secolul al XX lea. Autoarea a selectat nuvele fantastice, precum și texte cu substrat parabolic sau alegoric, cu personaje animaliere. Face comparații interesante între *Moara lui Călfar* de Gala Galaction și *Biografie indiană* de Hermann Hesse, sau între *Ferma „Coșofana veselă”* de Radu Tudoran și *Ferma Animalelor* de George Orwell.

Partea a treia, cea mai amplă, cuprinde cincisprezece eseuri referitoare la triumful romanului în perioada interbelică. Interesante comparații realizează autoarea între romanele lui

Liviu Rebreanu, *Ion* și *Pădurea spânzuraților*, și romanele autorilor americani John Steinbeck (*Către un zeu necunoscut*) și William Faulkner (*O parabolă*), ambii romancieri fiind laureați ai Premiului Nobel pentru literatură. Alte apropieri interesante sunt făcute între proza lui Mihail Sadoveanu și cea a lui Italo Calvino și Dino Buzzati., sau cele referitoare la „tainele romanului gotic” cu referire la Ionel Teodoreanu (*Golia*) și Diane Setterfield (*A treisprezecea poveste*).

Partea a patra, cea mai scurtă, este consacrată lui Mircea Eliade, prozatorul celor două perioade, interbelică și postbelică, a cărui carieră literară a început în anii 30, fiind șeful generației sale, și s-a încheiat în anii 80. Romanele sale de dragoste, proza fantastică și jurnalul său îi oferă autoarei prilejul de a face referiri la scriitori europeni ca Sandor Marai, Ernst Junger și Tasos Roussos, sau la scriitori din China, India sau Japonia.

Pe parcursul demersului său, Elisabeta Lăsconi caută corespondențe, analogii, afinități. De multe ori, cărțile comentate au apărut în aceeași perioadă, dar la distanțe geografice și culturale mari. (*Șoarecele B* de I.D.Sîrbu, 1966 și *Flori pentru Algernon* de Daniel Keyes, 1957). De multe ori, între operele supuse analizei, distanța este și de peste o sută de ani. (*Istoria unui galbân* de Vasile Alexandri, 1844 și *Memoriile unei bancnote* de Joaquim Paco d'Arcos, 1962). Important este faptul că autoarea realizează, în acest volum, un dialog între autori, opere și culturi, apropierile sunt neașteptate, analiza autoarei reușind să convingă cititorul. Cum se explică aceste apropieri, ne spune chiar autoarea : „ Unele prin ceea ce Eugen Lovinescu numea spiritul secolului, ca apropierea dintre Ioan Slavici și Vicente Blasco Ibanez, care trăiesc la distanță uriașă unul de altul, dar prezintă aceleași procese psihologice și sociale determinate de trecerea de la o economie rurală la una de tip capitalist, în nuvelele *Moara cu noroc* și *Casa blestemată*. Altele, mai surprinzătoare, printr-o frecventare a unui mare autor, așa cum se întâmplă cu mecanismele prozei fantastice eminesciene și cele din cunoscutele texte ale lui Julio Cortasar. Cele mai multe rămân inexplicabile, pentru ele , poate, se aplică doar faimoasa teorie jungiană a sincronicității .” (p.378).

Cartea Elisabetei Lăsconi este o călătorie interesantă, instructivă printre cărțile importante ale literaturii române și universale, autoarea dovedindu-se o împătimită a lecturii. „ Fiecare împătimit al lecturii se trezește aruncat în mijlocul <oceanului de cărți > și străbate apele după bunul său plac sau după ale sale puteri. (...) Un asemenea cititor fantezist poate găsi și peisaje similare între cărți plasate în geografii culturale ce nu se ating între ele, poate sesiza analogii de-a dreptul mirobolante între autori separați de continentele unor mentalități, de fundalul unor epoci incompatibile. Curentele ce-l duc pe lectorul împătimit pe valurile timpului traversează, nepăsător și sfidător, celelalte curente, ale culturii sau ale literaturii...”(p.11).

Carte de reală ținută științifică, impecabil redactată, *Cărți pereche în literatura română și universală* abilitază un cercetător și un exeget cu vocație, informat, stăpân pe uneltele profesiei. Exemplaritatea argumentării, varietatea informației, accesibilitatea comunicării recomandă această carte atât specialiștilor, cât și unui public larg interesat de literatură.